

Tiigrihüppe Sihtasutus *Targalt internetis*

Hea õpetaja!

Projekti Targalt internetis raames koostasid õpetajad Birgy Lorenz ja Kärt Käesel Pelgulinna Gümnaasiumist tunnikavad, mida on lihtne kasutada internetiturvalisusest rääkimiseks põhikoolis. Tekste toimetab Ilvi Pere Tiigrihüppe Sihtasutusest.

Loodame, et leiate siit palju kasulikku materjali ning läbi meie ühise töö paranevad õpilaste teadmised turvalisest interneti- ja arvutikasutusest. Kõik projekti käigus loodud materjalid leiate ka www.targaltinternetis.ee ning www.koolielu.ee.

Turvalist õppeaastat!

Ilvi Pere

Tunni teema: Kohtumine võõraga

Aeg: 45 -90 minutit

Õpilaste vanus: 5.-7. klass

Teema ülevaade

Internet on võimaluste maa kõigile. Lugematul hulgal eri vanuses erinevate vajaduste, kogemuste ja kavatsustega inimest istub arvuti taga ja suhtleb sotsiaalsetes võrgustikes iga päev. Kui tavaelu ei paku piisavalt suhtlemisvõimalust või jääb julgust ja oskusi tavaelus suhelda väheseks, võib internetisuhtlus saada olulisemaks kui otsekontaktid. Eriti just noori varitsevad siin erinevad ohud.

Suurim oht on see, et kui tavaliselt me teame, millise inimesega me suhtleme (me näeme teda, kuuleme tema häält), siis jututubades tutvudes me tegelikult ei tea, kes see inimene on. Meil on vaid info, mida ta enda kohta avaldab, mis ei pruugi olla tõene. Meie uuel „sõbral“ võivad olla meie suhtes halvad kavatsused. Täiskasvanu, kel on rohkem elukogemusi ja oskus lapsega manipuleerida, saab panna ta tegema kõike, mida soovib. Lapsed on enda hinnangul täiskasvanutest internetis nutikamad. Nii juhtubki, et laps leiab ennast tegemas asju, mida ta muidu ei teeks – end kaamera ees lahti riietumas, endast erootilise sisuga pilte saatmas, oma saladusi paljastamas.

Lapsed reedavad sageli võõrastele oma plaanid- mida nad teha kavatsevad, kuhu minna ja kellega kohtuda. Nii on pahatahtlikul inimesel neid kerge leida. Avaldatakse ka oma isikuandmed, elukohta aadress, telefoninumber, õppeasutus jne. Võõras inimene on internetis sageli ainus, kes last tunnustab ja meelitab ning noor inimene usubki teda. See teeb ahistamise ja väljapressimise võimalikuks. Internetisuhtluse reegel lastele ja noortele on sama, mis väljaspool interneti – ära avalda võõrastele oma isiklikku informatsiooni ja kindlasti ära mine nendega kaasa – kokkusaamisele, peole, kedagi kuskile näiteks abistama jne.

Kui siiski on kindel soov internetituttavaga kohtuda, siis peab sellest rääkima vanematega ja võtma kellegi kaasa. Kohtumine peab toimuma avalikus kohas. Võõralt ei tohi vastu võtta kingitusi – nende abil võib ta hiljem asuda välja pressima. Selliseid olukordi tasub arutada oma vanemate või teiste täiskasvanutega ja sõpradega, keda usaldad.

Õpetaja, loe lisaks:

<http://www.politsei.ee/et/nouanded/noorele/seksuaalkuriteod-virtuaalmaailmas/>

Tunni eesmärgid

- Õpilane saab aru, et suheldes internetis võõrastega, tuleb oma käitumisele seada kindlad piirid ning teab, millist infot võõrastele ei avaldata
- Õpilane oskab kriitiliselt hinnata meelitusi ja komplimente, mida internetis võõra inimese poolt tehakse ning teab kingituste tegemise tagamaid.

Vahendid: paberid A4 ja kirjutusvahendid, värvilised pliitsid, kaunistused

Tegevuste kirjeldused	Aeg
Sissejuhatus <ul style="list-style-type: none">• Palu õpilastel kirjeldada positiivselt inimest, keda kogu klass teab (kedagi klassist, 2 õpilast võiks valida – nimi, vanus, sugu, pikkus, juuste värv, põhiloomus, mida talle teha meeldib) ja seejärel inimest, keda keegi iial näinud ei ole (õpetaja naabrit korterist N, selle bussi juhti, mis mööda sõitis jne – samade kriteeriumite järgi. Võimatu?)• Tutvusta õpilastele tunni käiku: täna räägime võõrastest, tuttavatest ja sõpradest internetis	
Teemad ja ülesanded <ul style="list-style-type: none">• Tutvusta tunniteemat ülevaate pidepunktide põhjal, kuid mitte liiga negatiivselt – lapsi ei tohi hirmutada.• Vaadake videot veebilehelt www.sheeplive.eu „Salasõber“ http://et.sheeplive.eu/fairytales/salasober• Arutlege klassiga, mis videos toimus ja kuidas talunik lamba mure lahendas.	
Iseseisev töö <ul style="list-style-type: none">• Iga õpilane saab paberilehe ja jagab selle pikuti või laiuti kolmeks. Esimese lahtri peale kirjutab „sõber“, teisele „tuttav“ ja kolmandale „võõras“. Seejärel täidab lahtrid kirjutades, millist infot enda kohta ta nendele inimestele jagaks, kas otse või interneti s (vanus, sugu, välimus, oskused, saavutused, huvid, sõbrad, hinded, kool, elukoht, kontaktandmed jne)	
Rühmatöö ja arutelu klassiga <ul style="list-style-type: none">• Õpilased moodustavad 4-5- liikmelised rühmad. Igaüks valib oma lehe „sõbra“ tulpast välja kõige erilisema fakti, mida ta oma sõbrale avaldaks ja märgib selle markeriga. Nüüd vahetatakse mõttes ära lahtrite „sõber“ ja „võõras“ pealkirjad. Lapsed arutavad rühmas, mis juhtuks siis, kui see info	

<p>satuks võõrale. Kas on ka tuttavatele mõeldud infot, mis ei tohiks võõrani jõuda? Iga rühm jagab ühte näidet klassiga, diskussioon.</p> <ul style="list-style-type: none">• Teine teema – kuidas võõrad meiega tutvust sobitavad. Meelitused, komplimendid, kiitmine, kingitused, lubadused.... Õpilane pöörab oma töölehe teistpidi, valge pool peal. Lehe keskele kirjutab „Siiras kompliment või kingitus“ ja koostab mõistekaardi (mõistekaardi joonistab nii nagu õpetajad õpetanud on)• Diskussioon klassis: mille järgi aru saada, et lubadusi, kingitusi ja kiitusi jagatakse vaid manipuleerimiseks ehk selleks, et last kuidagi ära kasutada.	
<p>Hindamine</p> <ul style="list-style-type: none">• Õpilaste osalus tunnis ja aruteludes• Anonüümsete näidete toomine igapäevaelust, seoste loomine• Mõistekaardi sisu ja kujundus	
<p>Kodune töö</p> <p>Viimistle mõistekart ja tee see värviliseks ning pilkupüüdvaks.</p>	